

KUTSESTANDARD

Mööblirestauraator, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Mööblirestauraator, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Mööblirestauraator on käsitöölaine, kes ennistab ajaloolisi esemeid ning seejuures õpetab neid hindama ja hoidma. Ta väärtustab ajaloolist ja/või kultuurilist mööblit ja eset. Mööblirestauraator tunneb hästi traditsioonilisi puit-, polsterdus- ja viimistlusmaterjale ning tehnikaid, teab mööbli valmistamise viise ning tugineb oma töös teadmistele mööbliajaloo kohta. Mööblirestauraator, tase 4 töötab iseseisvalt, vastutab talle antud tööülesannete täitmise eest, keerukamate tööülesannete juures kasutab meistri abi. Mööblirestauraatori kutsealal tegutseb ka mööblirestauraator, tase 5, kes on spetsialiseerunud kas puitosade, viimistluse või polstri säilitamisele ja taastamisele, lisaks juhendab ja nõustab.
A.2 Tööosad
A.2.1 Restaureerimiskava koostamine ja tööprotsessi korraldamine A.2.2 Puitosade säilitamine ja taastamine A.2.3 Viimistluse säilitamine ja taastamine A.2.4 Polstri säilitamine ja taastamine A.2.5 Ettevõtlikkus
A.3 Kutsealane ettevalmistus
4. taseme mööblirestauraatori kompetentsid omandatakse kutseõppeasutuses või töö käigus. Soovitavalt on tal eelnevalt omandatud puukäsitöölise või tislari oskused.
A.4 Enamlevinud ametinimetused
Mööblirestauraator.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Selle kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste (B.2) ja kohustuslike kompetentside B.3.1 – B.3.5 tõendamine.
B.2 Mööblirestauraator, tase 4 üldoskused
1. järgib oma tegevuses eetikanoodeid (vt lisa 1 Mööblirestauraatori kutse-eetika); hoiab ja säilitab kultuuripärandit; juhendab teadmistest mööbli valmistamise ja stiilide ajaloo kohta; 2. säilitab ja arendab oma kutseoskusi; hoiab end kursis valdkonna tehnoloogiliste eripäradega; annab arusaadavalt edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi; 3. tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt, arvestades tööturvise, keskkonnahoiu ja tööohutuse reegleid; kasutab isikukaitsevahendeid; järgib oma tööga seotud õigusakte;

4. planeerib ja kasutab ressursse (nt inimesed, aeg, töövahendid, finantsid) efektiivselt ja säästlikult; jälgib kokkulepetest ning tähtaegadest kinnipidamist;
5. töötab tõhusalt meeskonnas; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas;
6. kasutab oma töös digioskuste osaoskusi Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades, Sisuloome ja Turvalisus (vt lisa 2 Digioskused);
7. kasutab oma töös eesti keelt klientide ja kolleegidega suhtlemiseks vajalikul tasemel;
8. väljendab oma seisukohti selgelt ja hinnanguvabalt; on võimeline suhtluspartnerit aktiivselt ja kriitiliselt kuulama; suhtleb viisakalt, kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, arvestades olukorda ja suhtlemispartnerit; tuleb toime keerukates suhtlusolukordades; suhtub kriitikasse mõistvalt ja suudab sellest õppida, arvestab tagasisidega.

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Restaureerimiskava koostamine ja tööprotsessi korraldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Esemise seisundi hindamine:

annab hinnangu restaureeritavale esemele: hindab vaatlusel eseme stiili ja kunstiväärtust, eseme konstruktsiooni, polstri ja viimistluse seisundit, vajadusel konsulteerib meistriga; tuvastab eseme valmistamisel kasutatud tehnikad ja materjalid; tuvastab eseme kahjustused visuaalselt ja manuaalselt; koostab koostöös kliendiga esialgse restaureerimiskava, nõustab teda teenuse valiku ja sisu osas.

2. Restaureerimisteenuse kujundamine:

koostab töökava, arvestades kõiki tööks vajalikke ressursse; koostab hinnapakkumise.

3. Materjali hankimine:

varub materjalid, leiab algupäraselt eseme valmistamiseks kasutatule sarnaseid puit-, viimistlus-, pehmendus- ja pealiskattematerjale ning furnituure; säilitab ja ladustab eseme restaureerimiseks vajalikud materjalid nõuetele vastavalt.

4. Töökoha korraldamine, töövahendite ja -seadmete ettevalmistamine:

loob iseseisvalt tööolukorrast lähtudes ergonoomilise ja ohutu töökoha ning hoiab selle korras; valib välja tööks sobivad vahendid ning seadmed, kontrollib nende seisukorda ja valmistab need ette (seadistab tööpingid, teritab lõikeriistad); kasutab sihipäraselt tiseritöö ja viimistlusega seotud tööriistu ja -seadmeid, järgides nende ohutus- ja kasutusjuhendeid; kogub ja utiliseerib jäätmeid vastavalt nõuetele.

5. Töökorraldus:

teeb fotod ja dokumenteerib eseme kogu tööprotsessi vältel; korraldab töökoha ja valmistab ette töövahendid ning -materjalid; eemaldab olmemustuse (kuivpuhastus), arvestades eseme seisukorda; demonteerib ja monteering eseme ja märgistab detailid heast restaureerimistavast lähtuvalt; mittepuiddetailide osas peab nõu erialaspetsialistidega; töötab vastavalt töökavale, muudatusvajaduste puhul peab nõu/konsulteerib erialaspetsialistidega.

6. Esemise ettevalmistamine transpordiks ja/või hoiustamiseks:

valmistab ette hoiustamiseks sobiva keskkonna, arvestades võimalike kahjustuste iseloomu; valmistab eseme ette hoiustamiseks ja transportimiseks: fikseerib liikuvad osad, paigaldab kaitsekatted jm; pakib eseme, kasutades sobivaid pakkematerjale; annab kliendile nõu esemete transpordiks ja hoiustamiseks.

B.3.2 Puitosade säilitamine ja taastamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Puitosade parandamine:

eemaldab konstruktsioonilised pinged (kõmmeldumine, kaardumine); otsustab pisikahjustuste parandamise vajaduse ja mõttekuse; teeb puiduparandused (plommimine, vineerimine/spoonimine jm), kasutades sobivat puitu või spooni ning arvestades teadmisi puiduliikidest ja omadustest, pöörates tähelepanu lisakahjustuste mittetekitamisele; kasutab traditsioonilisi, tagasipööratavaid liime.

2. Puitosade asendamine, rekonstruktsioon:

võtab eelnevalt taastatava osa mõõdud ja koostab eskiisi; peab nõu/konsulteerib erialaspetsialistidega; valmistab ja asendab esemel puuduolevad osad, arvestades näidiseid ja analooge, sümmeetriat ja proportsionaalsust, kasutades sobivaid, sh traditsioonilisi töövõtteid ning materjale.

3. Rekonstrueeritavate puitosade modelleerimine:

teeb nikerdus- ja treidetailide väikesemahulised parandused, kasutades sobivaid töövahendeid ja materjale ning pöörates tähelepanu lisakahjustuste mittetekitamisele; peab nõu/konsulteerib erialaspetsialistidega; vajadusel tellib puuduvad osad vastavate oskustega erialaspetsialistidelt.

B.3.3 Viimistluse säilitamine ja taastamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Viimistluse tuvastamine: teeb kindlaks viimistlusel kasutatud materjalid ja tehnikad; teeb töölahustega testid ja/või sondaaži, lähtudes restaureerimistavade, konsulteerib erialaspetsialistiga; hindab viimistluse kahjustuste hulka ning sellest tulenevalt valib rekonstrueerimise või restaureerimise. 2. Viimistluse restaureerimine: vastavalt tuvastamise tulemustele koostab viimistluse tööplaani, vajadusel muudab/täiendab seda, pidades nõu spetsialistiga; valmistab sobivad töölahused; regenereerib olemasoleva viimistluskihi, kasutades traditsioonilisi viimistlusmaterjale, arvestades tagasipööratavusega; säilitab maksimaalselt olemasolevat restaureeritavat viimistlust, pöörates tähelepanu lisakahjustuste mittetekitamisele. 3. Viimistluse rekonstruktsioon: olemasolu korral säilitab rekonstrueerimisel osakese originaalviimistlusest sondaažiaknaks, leiab mooduse rekonstruktsiooni originaaliga kokku viia/ühtlustada; teeb analoogide põhjal sobiva viimistluse, konsulteerides erialaspetsialistiga; kasutab traditsioonilisi viimistlusmaterjale; kasutab erialaspetsialisti juhendamisel erinevaid tehnikaid (peitsimine, õlitamine, vahatamine, šellak-viimistlus ilma poleerimiseta, aaderdamine ainult erialaspetsialistiga konsulteerides).	
B.3.4 Polstri säilitamine ja taastamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Polstri osandamine: dokumenteeri (sh fotografeeri) originaalmaterjalid, tehnikad, mõõdud jm kogu osandamise vältel; hindab osandamise mahtu, säilitamiseks maksimaalselt originaali ning konsulteerides erialaspetsialistiga; hindab polstri originaalsust, et arvestada restaureerimisel selle säilitamise vajadusega; osandab polstri kahjustunud detailid, pöörates tähelepanu vigastuste mittetekitamisele; säilitab protsessi vältel polstri kihtide järjestuse; konsulteerib erialaspetsialistiga puidutööde vajalikkuse osas; tuvastab erinevates punutud tehnikates valmistatud pinnad. 2. Polstri restaureerimine ja/või rekonstrueerimine: restaureeri/rekonstrueeri polstri (köva ja poolpehme, lihtsam vedrupolster) traditsioonitruult, kasutades traditsioonilisi materjale ning arvestades esialgse eseme konstruktsiooni ja stiili, pöörates tähelepanu vigastuste mittetekitamisele.	
B.3.5 Ettevõtlus	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Ettevõtte tegevuse korraldamine: hindab tegutsemise eesmärgist lähtuvalt ettevõtluse võimalusi; valib talle sobiva ettevõtlusvormi; korraldab oma tegevust, arvestades kutsealast teavet ja õigusakte ning lähtudes väikeettevõtluse põhitõdedest; planeerib oma töö; teeb koostööd erinevate partneritega, sh võrgustikega, jälgides tegutsemise tõhusust. 2. Töötajate juhendamine: vajadusel juhendab kaastöötajaid või koostööpartnereid oma oskuste piires. 3. Teenuse arendus: leiab oma teenusele sobivaima teostusviisi, lähtudes kultuuripärandi säilitamise põhimõtetest; kujundab teenuse hinna; koostab esemele kasutus- ja hooldusjuhendi. 4. Teenuste esitus ning müük: organiseerib oma teenuse esitluse ning müügi, arvestades nõudlust, võimalusi, tasuvust jm.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-21092020-01/3k

2. Kutsestandardi koostajad	Meelis Kihulane, Edev Eremit MTÜ Ahti Koitmäe, Eesti Mööblimuuseum MTÜ Margus Krips, Haapsalu Kutsehariduskeskus Maret Lehis, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit Enn Tedre, Retk OÜ Tõnu Vainküla, FIE Tõnu Vainküla Viljar Vissel, Eesti Vabaõhumuuseum
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	20
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	21.09.2020
6. Kutsestandard kehtib kuni	25.03.2025
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikatorile (ISCO 08)	7317 Puidust, punumis- jm materjalidest tooteid valmistavad käsitöömeistrid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Furniture restorer, EstQF Level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1 Mööblirestaatori kutse-eetika	
Lisa 2 Digioskused	